

**KUNGÄLVS
KOMMUN**

Policy för biblioteken i Kungälv kommun

Policy

Diarie-/dokumentnummer: KS2024/0103

Beslut: 2024-10-03 Kommunfullmäktige § 139/2024

Beredande politiskt organ: Beredningen för lärande och kultur

Ersätter tidigare beslut 2023-12-07 KF §231/2023

Giltighetstid: 2027-12-31

Dokumentansvarig: Beredningen för lärande och kultur

Senast uppdaterad av: Bibliotekschef

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Relation till andra styrdokument	3
3. Syfte	3
4. Mål och viljeinriktning	3
5. Biblioteken i Kungälv kommun	3
6. Ramar för biblioteksverksamheten	3
Internationella riktlinjer	3
Bibliotekslagen och folkbibliotekets uppdrag	4
Skollagen och skolbibliotekets uppdrag.....	4
7. Prioriterade utvecklingsområden	4
Social hållbarhet och inkludering	4
Barn och ungdomsverksamhet	5
Skolbibliotek	5
Litteratur och läsning.....	6
Digitalisering och digital folkbildning	6
Samverkan	6
Delaktighet	6
8. Levandegöra	7
9. Uppföljning	7

1. Inledning

Bibliotekslagen slår fast att alla kommuner ska upprätta en biblioteksplan. Kungälvs biblioteksplan är ett strategiskt dokument som beskriver och ger besked om verksamhetens inriktning.

2. Relation till andra styrdokument

- Bibliotekslagen SFS 2013:801
- Skollagen SFS 2010:800
- Kommunfullmäktiges Strategiska mål
- Förvaltningens verksamhetsplan
- Verksamhetsplan för sektor Bildning och lärande
- UNESCO:s folkbiblioteksmanifest
- UNESCO:s skolbiblioteksmanifest
- FN:s konvention om barnets rättigheter
- Kungälvs kommuns kulturpolicy
- Policy för skolbibliotek i Kungälvs kommuns kommunala grundskolor
- Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024-2027

3. Syfte

Syftet med planen är att i relation till övergripande mål och gällande lagtext fastslå en plan för biblioteksverksamheten i Kungälv.

4. Mål och viljeinriktning

Denna biblioteksplan anger riktningen för biblioteken i Kungälvs kommun. Den ska vara ett redskap för personal och beslutsfattare i utvecklingen av verksamheten men även synliggöra utbudet och servicen för medborgarna samt gynna deras möjlighet att påverka och ställa krav. Planen omfattar alla bibliotek som Kungälvs kommun är huvudman för.

5. Biblioteken i Kungälvs kommun

Folkbiblioteken i Kungälvs kommun består av huvudbiblioteket i Mimers kulturhus samt biblioteken i Diseröd, Kode, Kärna, Marstrand och Ytterby.

I Kungälv finns 17 grundskolor samt 4 gymnasieenheter. Två av de sex folkbiblioteken är integrerade skolbibliotek, Mimers Hus och Ytterbyskolan, även i Kärna ligger biblioteket i samma byggnad som skolan. Av kommunens grundskolor har de flesta någon form av skolbibliotek.

6. Ramar för biblioteksverksamheten

Internationella riktlinjer

Unescos folkbiblioteksmanifest är rådgivande för FN:s medlemsstater. Där anges att folkbiblioteket ska göra alla slag av kunskap och information tillgänglig för medborgarna. Alla ska ha tillgång till folkbibliotek oavsett ålder, etnicitet, kön, religion, nationalitet, språk, samhällsklass, funktionsvariation, sjukdom eller internering inom kriminalvården. Via folkbiblioteket ska medborgarna kunna hitta material och tjänster som stöttar dem och tillgodoser deras behov, ett livslångt lärande, ett självständigt ställningstagande och en kulturell utveckling. Samlingar och utbud ska vara fritt från all form av ideologisk, politisk eller religiös censur och kommersiella påtryckningar. Samlingar och

tjänster ska omfattas av olika slags medier förmedlade genom modern teknik såväl som traditionellt material. Senare har Unesco även formulerat uppdrag och mål för skolbibliotek. Förutom att stödja och främja skolans utbildningsmål har skolbiblioteket till uppgift att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare. De ska erbjuda eleverna möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje. Eleverna ska också erbjudas träning att värdera och använda information, oavsett form, samt få insikt och förståelse för olika kommunikationsformer. Där anges också värdet av att främja insikten om att åsiktsfrihet och tillgång till information är förutsättningar för medborgaransvar och för delaktighet i ett demokratiskt samhälle.

Ytterligare riktlinjer kring barns rättigheter beskrivs i FN:s barnkonvention. Där manifesteras alla barns lika rättigheter och värde, rätt att uttrycka sig, bli lyssnade till och utvecklas. Barnets bästa ska vara i centrum när beslut om barn fattas.

Bibliotekslagen och folkbibliotekets uppdrag

Enligt bibliotekslagen ska kommunerna anta planer för sin biblioteksverksamhet. Lagen ålägger alla kommuner att ha folkbibliotek. Folkbiblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Folkbiblioteket ska vara tillgängliga för alla och vara anpassade till användarnas behov. Folkbiblioteket ska särskilt främja läsning och tillgång till litteratur.

Lagen anger även att folkbiblioteket ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan nyttjas för att kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet. Lagen reglerar också att lån av litteratur ska vara avgiftsfria. Bibliotekslagen ger även direktiv för vilka målgrupper som är särskilt prioriterade. Enligt lagtexten ska särskild uppmärksamhet ägnas åt personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter och personer som har annat modersmål än svenska.

Skollagen och skolbibliotekets uppdrag

I skollagens 2 kap 36§ anges att "Eleverna i grundskolan, anpassad grundskola, specialsolan, sameskolan, gymnasieskolan och anpassad gymnasieskola ska ha tillgång till skolbibliotek". Detta gäller alla elever, oavsett om de går i en kommunal eller fristående skola. Organisationen av skolbiblioteksverksamheten ska vara flexibel och anpassas efter lokala förutsättningar. Skolbiblioteket är en del av skolans pedagogiska verksamhet och har i uppgift att stödja och bidra till elevens lärande. Det ska vara anpassat till elevernas behov och främja språkutveckling och stimulera till läsning. Skolbibliotekets verksamhet används som en del i undervisningen och för att stärka elevens medie- och informationskunnighet.

Skolinspektionen som har i uppdrag att följa upp skolornas arbete, har utifrån en tolkning av skollagen tagit fram kriterier för att eleverna ska anses ha tillgång till bibliotek. Kriterierna handlar om närhet, kontinuerlig användning, resurser och anpassning till elevernas olika behov.

7. Prioriterade utvecklingsområden

Social hållbarhet och inkludering

Bibliotek är till för alla och medverkar till ett socialt hållbart samhälle som en kraft i samhällsbygget.

Biblioteket ska verka för det demokratiska samhällets utveckling, bidra till fri åsiktsbildning och ge möjlighet till delaktighet i samhällslivet. Det är därför viktigt att verka för att öka den källkritiska kompetensen och MIK (medie- och informationskunnighet) bland invånarna.

Bibliotekets roll i samhället under kristider behöver förtydligas, bland annat med utgångspunkt i allmänhetens informationsbehov. I detta arbete krävs bred samverkan med olika samhälleliga aktörer.

Biblioteket spelar en viktig roll för att ge alla människor lika möjligheter till kultur, upplevelser och lärande genom hela livet. Verksamheten möjliggör en meningsfull fritid, fri från prestation och krav, genom att vara mötesplatser där alla kan mötas utifrån sina olika förutsättningar och där alla kommuninvånare ska ha möjlighet att ta del av och påverka Bibliotekets tjänster oavsett kultur, språktillhörighet, kön eller funktionsförmåga.

Ett rikt kulturutbud för både barn och vuxna bidrar till att skapa en attraktiv kommun där människor trivs att bo. Biblioteken i Kungälv ska erbjuda aktiviteter för lärande, skapande och upplevelser som tar hänsyn till medborgarnas olikheter och intresseinriktningar. Genom att i programutbudet ta hänsyn till prioriterade grupperns behov och önskemål kan biblioteket bidra till ökad integration.

För att bidra till ökad integration för nyanlända och minskat utanförskap erbjuder biblioteket medier på många olika språk och på lätt svenska både för vuxna och för barn. Sveriges nationella minoriteter ska också ägnas särskild uppmärksamhet i bibliotekets medieutbud. Det egna bokbeståndet kompletteras med fjärrlån från andra bibliotek.

Bland bibliotekets prioriterade grupper finns människor med olika typer av funktionsvariationer. För att tillgängliggöra litteraturen för dessa grupper ska biblioteket tillhandahålla lättlästa böcker, storstilsböcker, e-böcker och inlästa böcker. Dessutom erbjuds egen nedladdning av talböcker. Lokalerna är tillgänglighetsanpassade.

Genom beslut i kommunstyrelsen (KS2013/233-6) om meröppna bibliotek i Kungälv ska det bli möjligt att besöka biblioteken även på tider utanför det bemannade öppethållandet. Under det bemannade öppethållandet finns kunnig personal som genom professionellt bemötande vägleder besökarna bland tryckta och digitala källor. Meröppna bibliotek ger en ökad tillgänglighet till bibliotekets medier, datorer och lokaler under större delen av dygnet. Biblioteken i Diseröd, Kode, Kärna och Marstrand är meröppna bibliotek.

För att ge likvärdigt utbud i hela kommunen eftersträvas bibliotek eller olika former av biblioteksverksamhet i alla Kungälvs serviceorter. Vid nybyggnation bör man beakta att samlokalisera lokaler för idrott, bibliotek och föreningslokaler för att öka integration och samverkan mellan skola, kultur och fritidsverksamhet.

Barn och ungdomsverksamhet

Bibliotekets barn- och ungdomsverksamhet är prioriterad och ska aktivt stimulera läs-och språkutveckling. Mötet med språket och läsningen ska vara fyllt av glädje, väcka nyfikenhet och lust. Genom att samarbeta med förskolor och BVC kan biblioteket nå barn och föräldrar för att ge en bra start. Under barnens skoltid finns biblioteket med böcker och aktiviteter anpassade för olika åldrar och intressen. Språkutveckling, läsförståelse, läslust och berättande betyder mycket för individuell utveckling och är viktiga kompetenser i kunskapssamhället. Ett större fokus i verksamheten läggs på barn och unga för att skapa en mer stimulerande och inspirerande miljö där upplevelser, skapande, litteratur och läsning står i centrum. I Kulturhuset finns en kostnadsfri kulturverksamhet, KultLab, för ungdomar i samverkan med Trygga ungdomsmiljöer.

Skolbibliotek

Skolbiblioteket regleras under skollagen. Ett skolbibliotek är en pedagogisk resurs och ansvaret delas mellan huvudman och varje skolas rektor. På de integrerade folk- och skolbiblioteken samutnyttjas lokaler och medier. Bibliotekarierna stödjer den pedagogiska verksamheten. För att på sikt höja kvalitén på skolbibliotek i Kungälvs kommunala skolor har styrdokumentet Policy för skolbibliotek i Kungälvs kommuns kommunala grundskolor tagits fram.

Litteratur och läsning

Litteraturförmedling och läsfrämjande aktiviteter är några av bibliotekets mest angelägna uppgifter.

Bibliotekets uppdrag är att främja läsandet hos alla målgrupper samt inspirera till hur läsning kan bidra till fantasi och inlevelseförmåga. Att kunna läsa är en demokratisk fråga och en förutsättning för att kunna vara en aktiv samhällsmedborgare. Läsförståelse är nödvändigt för att hantera omvärlden, oavsett hur läsningen sker. Biblioteket ska därför bedriva läsfrämjande verksamhet utifrån det vidgade textbegreppet där alla berättarformer ryms.

Genom tidiga insatser kan biblioteket stödja barns läs- och skrivutveckling. Under skolbarnens fritid och lov ska aktiviteter av olika slag erbjudas för att stärka barns läslust. Biblioteken ska utöka sin verksamhet för barn och unga genom skapande, litteratur och läsning och verka för en stimulerande och inspirerande miljö som lockar till läsning och upplevelser.

För vuxna erbjuds författarbesök och andra arrangemang med litterär anknytning.

Bibliotekets medier; tryckta och elektroniska böcker, ljudböcker, filmer, tidskrifter med mera, ska vara aktuella och mångsidiga och regelbundet förnyas och kompletteras. Medieutbudet ska både inspirera till läsning och vara ett stöd för människors formella och informella lärande. Fjärrlåneverksamheten är ett viktigt komplement till de egna boksamlingarna. Inköpsförslag från besökarna ska beaktas vid medieinköp.

Digitalisering och digital folkbildning

Biblioteket ska arbeta för digital delaktighet och ge ingångar till det digitaliserade samhället. En ökad digital självständighet leder till att individen har förutsättningar för att bli mer inkluderad i samhället.

Biblioteket ska erbjuda lättillgängliga digitala tjänster och bidra till digital jämlikhet genom aktiviteter som leder till ökad delaktighet och minskat utanförskap. Bibliotekets digitala plattform ska fortsatt utvecklas för att underlätta för besökaren att använda sig av bibliotekets tjänster. Databaser ska i så stor utsträckning som möjligt vara tillgängliga hemifrån. På biblioteken erbjuds wifi, publika datorer och handledning i bruket av bibliotekets e-tjänster.

Dagens medialiserade och digitaliserade samhälle kräver att vi förstår hur vi påverkas av olika medier. Kunskaper, kvalifikationer och förhållningssätt som påverkas av digitala medier och nätverkssamhället samlas under begreppet medie- och informationskunnighet (MIK).

Biblioteket kan bidra till ökade kunskaper i att finna, analysera, kritiskt granska och använda information samt ökad förståelse för mediernas roll i samhället.

Samverkan

För att kunna uppnå mål och viljeinriktning i biblioteksplanen är samarbete och samverkan ett viktigt utvecklingsområde. Biblioteket samverkar med övriga enheter inom sektor Bildning och lärande såsom förskola, grundskola, gymnasium och vuxenutbildning. Biblioteket samverkar även med övriga kommunala verksamheter, studieförbund, föreningar och civilsamhälle.

I biblioteksklustret "Bibliotek i Väst" samverkar folkbiblioteken i Ale, Kungälv, Lilla Edet, Orust, Stenungsund, Tjörn och Öckerö genom gemensamt bibliotekssystem, e-tjänster, bibliotekskort, utvecklingsarbete och fortbildning för bibliotekspersonalen.

Delaktighet

Medborgarnas behov och intressen ska styra utbudet och utvecklingen av bibliotekets verksamhet. För att vara angelägna i människors liv bör biblioteken stå i dialog med användarna och bjuda in till delaktighet i biblioteksverksamheten. Verksamheten skall vara lyhörd för lokalsamhällets behov och

anpassas på olika sätt och i olika situationer. Besökarna ges möjlighet att påverka medieinköpen samt lämna förslag till program och aktiviteter. Biblioteken genomför regelbundet användarundersökningar där besökarna kan lämna sina åsikter och förbättringsförslag. Bibliotekets verksamhet och utbud marknadsförs och synliggörs på kommunens webbplats, i lokalpress, på sociala medier och i tryckt form.

8. Levandegöra

Biblioteksplanen publiceras på kommunens och bibliotekets webbplatser, www.kungalv.se samt www.biv.se. Planen används som vägledande dokument i övrig planering och uppföljning av verksamheten. I medborgarkontakter och dialog kring verksamheten är planen även där en viktig grund och utgångspunkt.

9. Uppföljning

Biblioteksplanen följs upp med hjälp av målredovisning, nyckeltal och volymtal som redovisas i kommunens tertialrapporter och årsredovisning samt i den statistik som redovisas till biblioteksmyndigheten Kungliga biblioteket.

Verksamheten återkopplar årligen till Beredningen för lärande och kultur om hur arbetet fortskrider utifrån de fastställda utvecklingsområdena i planen.